

TOIMINTAKERTOMUS

2008



TUTKIMUSEETTINEN NEUVOTTELUKUNTA
FORSKNINGSETISKA DELEGATIONEN
NATIONAL ADVISORY BOARD ON RESEARCH ETHICS



TUTKIMUSEETTISEN NEUVOTTELUKUNNAN TEHTÄVÄT

Opetusministeriön asettaman tutkimuseettisen neuvottelukunnan tehtävänä on siitä annetun asetuksen (1347/1991) mukaan:

- 1) tehdä esityksiä ja antaa lausuntoja viranomaisille tutkimuseettisistä lainsäädäntö- ja muista kysymyksistä,
- 2) toimia asiantuntijaelimenä tutkimuseettisiä ongelmia selvitettäessä,
- 3) tehdä aloitteita tutkimuseettikan edistämiseksi sekä edistää tutkimuseettikkaa koskevaa keskustelua Suomessa,
- 4) seurata alansa kansainvälistä kehitystä sekä osallistua aktiivisesti kansainväliseen yhteistyöhön,
- 5) harjoittaa tutkimuseettisiin kysymyksiin liittyvää tiedotustoimintaa.

NEUVOTTELUKUNNAN KOKOONPANO

Opetusministeriö on asettanut tutkimuseettisen neuvottelukunnan kolmivuotiskaudeksi 1.2.2007–31.1.2010. Neuvottelukunnan puheenjohtajana vuonna 2008 toimi kansleri, professori **Eero Vuorio** Turun yliopistosta ja varapuheenjohtajana vararehtori, professori **Riitta Keiski** Oulun yliopistosta. Neuvottelukuntaan kuuluu kahdeksan jäsentä:

Professori **Katie Eriksson** (Åbo Akademi),
Lainsäädäntöneuvos **Markku Helin** (oikeusministeriö),
Arkistonhoitaja (1.6.2008 alkaen kehittämisspäällikkö) **Arja Kuula** (Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, Tampereen yliopisto),
Johtaja **Paavo Löppönen** (Suomen Akatemia),
Vararehtori (1.8.2008 alkaen johtaja) **Sinimaaria Ranki** (EVTEK-ammattikorkeakoulu, 1.8.2008 alkaen Metropolia-ammattikorkeakoulu),
Teknologia-asiantuntija **Hanna Rantala** (Tekes), (1.1.–30.4.2008 teknologiajohtaja **Merja Hiltunen**),
Professori **Ari Salminen** (Vaasan yliopisto),
Ylijohtaja **Jussi Simpura** (Stakes), 3.9.2008 alkaen, (1.1.–20.7.2008 ylijohtaja, 1.5.2008 alkaen pääjohtaja **Matti Heikkilä**).

Teknologiajohtaja Merja Hiltunen pyysi opetusministeriöltä eroa neuvottelukunnan jäsenyydestä huhtikuussa 2008, ja hänen tilalleen nimitettiin teknologia-asiantuntija Hanna Rantala 1.6.2008 alkaen. Edesmenneen pääjohtaja Matti Heikkilän tilalle nimitettiin 3.9.2008 alkaen ylijohtaja Jussi Simpura.

Neuvottelukunnan pääsihteerinä toimi OTT, dosentti **Salla Lötjönen** 14.6.2008 saakka ja 1.8.2008 alkaen OTT, VTM, dosentti **Liisa Nieminen**. FM **Terhi Tarkiainen** on toiminut sekä tutkimuseettisen neuvottelukunnan että tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan avustajana 7.1.2008 alkaen. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan toimisto oli sijoitettu Tieteellisten seurain valtuuskunnan yhteiseen Ritarihuoneelle (Hallituskatu 2 B, 00170 Helsinki).

Neuvottelukunta kokoontui vuonna 2008 kaikkiaan 7 kertaa. Kokoukset pidettiin Tieteellisten seurain valtuuskunnan hallinnoimassa Tieteiden talossa (Kirkkokatu 6, 00170 Helsinki), joulukuun kokousta lukuun ottamatta. Lisäksi eräitä työryhmien kokouksia pidettiin pääsihteerin toimistolla.

Toimintakertomus on esitelty tutkimuseettisen neuvottelukunnan kokoukselle 9. joulukuuta 2008.

Eero Vuorio
Puheenjohtaja

Liisa Nieminen
Pääsihteeri

TUTKIMUSEETTISEN NEUVOTTELUKUNNAN TOIMINTA

Ennaltaehkäisevä toiminta ja koulutus

Tutkimuseettinen neuvottelukunta teki aktiivista tiedotustyötä tehdäkseen 3.4.2002 julkaisemiaan ohjeita *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen* tunnetuiksi. Kohderyhminä vuonna 2008 olivat erityisesti tutkijakoulut, ohjeisiin sitoutumattomat ammattikorkeakoulut ja tieteelliset seurat. Ohjekirjoja on ollut jaossa myös Tieteiden talolla, Tiedekirjassa, neuvottelukunnan järjestämissä seminaareissa ja eräiden muiden tapahtumien yhteydessä.

Uusia, vuonna 2008 rehtorin allekirjoituksella tutkimuseettisen neuvottelukunnan ohjeistoa *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausten käsitteleminen* noudattamaan sitoutuneita tahoja ovat: Haaga-Helia ammattikorkeakoulu, Humanistinen ammattikorkeakoulu, Högskolan på Åland, Kajaanin ammattikorkeakoulu, Satakunnan ammattikorkeakoulu, Metropolia-ammattikorkeakoulu ja Yrkehögskolan Novia.

Vuoden 2008 loppuun mennessä yhteensä 96 yliopistoa, ammattikorkeakoulua, tutkimuslaitosta ja muuta tutkimusorganisaatiota oli allekirjoittanut edellä mainitun ohjeen. Lista allekirjoittaneista organisaatioista on luettavissa neuvottelukunnan kotisivulta: <http://www.tenk.fi/HTK/allekirjoittajat.pdf>.

Aikaisempien vuosien tapaan neuvottelukunta sai tutkimuseettikan alaan liittyviä koulutuspyyntöjä monilta yliopistoilta, tutkijakouluilta, ammattikorkeakouluilta ja eri tutkimusorganisaatioilta. Neuvottelukunnan puheenjohtaja, eräät jäsenet ja pääsihteeri toimivat tutkimuseettikan kouluttajina eri puolilla Suomea (Liite 1). Koska neuvottelukunta katsoo tutkimuseettisen koulutustoiminnan ensiarvoisen tärkeäksi painopistealueeksi eivätkä sen resurssit välttämättä riitä vastaamaan kaikkiin koulutuspyyntöihin, se kutsui 10.6.2008 koolle aktiivikouluttajien ryhmän keskustelemaan tutkimuseettisen koulutuksen järjestämisestä.

Neuvottelukunta järjesti vuonna 2008 neljä seminaaria, joiden ohjelmat ja esitykset löytyvät tutkimuseettisen neuvottelukunnan kotisivulta (www.tenk.fi > ajankohdasta). Seminaarit paitsi välittivät tietoa neuvottelukunnalta ja sen kutsumilta puhujilta tiedeyhteisölle, ne myös toivat niissä käydyn keskustelun kautta tiedeyhteisön aloitteita, ajatuksia ja palautetta neuvottelukunnalle. Vuonna 2008 neuvottelukunta aktivoi erityisesti humanistis-yhteiskuntatieteellistä tiedeyhteisöä ns. HYMY II -työryhmän järjestämän seminaarisarjan kautta.

Hyvä paha etiikka – tarvitaanko humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen ennakoarviointia? 10.3.2008

Kyseessä oli tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja sen humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen

etiikkaa pohtivan työryhmän ensimmäinen seminaari. Seminaarissa pohdittiin humanistis-yhteiskuntatieteellistä tutkimusta koskevien tutkimuseettisten sääntöjen, ennakoarvioinnin ja ohjeistamisen tarpeellisuutta sekä taustoitettiin aihetta koskevia kansainvälisiä malleja. Työryhmän puheenjohtaja Arja Kuula, työryhmän jäsen Klaus Mäkelä ja pääsihteeri esiintyivät kutsuttujen alustajien lisäksi. Ilmoittautuneita osanottajia oli 104.

Tutkimus, aineistot ja avoimuuden rajat, 21.4.2008

Seminaari järjestettiin yhteistyössä tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan ja Stakesin eettisen toimikunnan kanssa. Avoimen tiedejulkaisemisen, aineistojen käytön ja tieteen eettisyyden kysymyksiä pohdittiin monitieteellisesti. Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja neuvottelukunnan jäsen Matti Heikkilä esiintyivät kutsuttujen luennoitsijoiden lisäksi. Ilmoittautuneita osanottajia oli 176.

Ennakoarvioinnin raamit, 9.6.2008

Kyseessä oli tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja sen humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen etiikkaa pohtivan työryhmän toinen seminaari. Seminaarissa jatkettiin humanistis-yhteiskuntatieteellisten tieteenalojen eettistä ennakoarviointia koskevaa pohdintaa ja konkretisoitiin ennakoarvioinnin tarpeellisuutta koskevaa keskustelua niillä tieteenaloilla ja tutkimusalueilla, joilla ennakoarviointi voisi tutkittavien suojelunäkökohdasta katsottuna olla perusteltua. Lisäksi pohdittiin erilaisia organisaatiomalleja, joilla ennakoarviointi olisi mahdollista toteuttaa, sekä niistä aiheutuvia kustannuksia. Neuvottelukunnan puheenjohtaja ja työryhmän puheenjohtaja esiintyivät kutsuttujen luennoitsijoiden lisäksi. Ilmoittautuneita osanottajia oli 76.

Eettinen kipu ja riski – Humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen riskit, ennakoarvioinnin tarpeellisuus sekä ohjeistaminen. 6.10.2008

Kyseessä oli tutkimuseettisen neuvottelukunnan ja sen humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen etiikkaa pohtivan työryhmän kolmas seminaari. Seminaarin aiheena oli tutkimushankkeiden eettisen ennakoarvioinnin tarve humanistisilla aloilla. Alustajia oli pyydetty tuomaan alustuksissaan esille sellaisia tilanteita, joissa heidän mielestään heidän omalla alallaan tarvitaan eettistä ennakoarviointia. Lisäksi heitä oli pyydetty miettimään omalta alaltaan jo valmistuneita tutkimuksia, joiden osalta on jälkikäteen noussut esille eettisiä ongelmia. Olisiko ne mahdollisesti voitu välttää etukäteen tehdyn eettisen arvioinnin avulla? Työryhmän puheenjohtaja ja työryhmän jäsen Klaus Mäkelä esiintyivät kutsuttujen alustajien lisäksi. Seminaariin oli ilmoittautunut 53 osanottajaa.

Tutkimuseettisten kiistojen selvittämismekanismien kehittäminen

Vuoden 2008 aikana tutkimuseettisen neuvottelukunnan tietoon tuli yhteensä yhdeksän paikallistasolla käsiteltäviä hyvän tieteellisen käytännön loukkausepäilyä. Näistä kahdessa oli kyse plagiointiepäilyistä (yhdessä mukana myös vääristelyepäily), kahdessa oli kyse vääristelyepäilyistä, yhdessä oli kyse piittaamattomuudesta hyvästä tieteellisestä käytännöstä, yhdessä kyse vilpistä tieteellisessä toiminnassa, ja yksi koski väitöskirjan hylkäämistä muilla kuin tieteellisillä perusteilla. Yhdessä epäilyssä pyydettiin yleisesti selvittämään eräs tilaustutkimus tutkimuseettisestä näkökulmasta, ja yhdessä tapauksessa epäily kohdistui muun muassa siihen, että tutkijoiden väitettiin yrittäneen toistuvasti perustella tutkimussuunnitelmaansa esittämällä tekaistua aineistoa tieteelliselle lukijakunnalle ja harhauttaneen tiedeyhteisöä ja päättäjiä työnsä merkittävyyden suhteen samoin kuin syyllystyneen epärehellisyyden kirjoituksissaan ja kirjeissään.

Yhdessä tapauksista päädyttiin sovintoratkaisuun (plagiointiepäily), yhdessä tapauksessa yliopisto ei katsonut tapauksen olevan sellainen, johon olisi tullut ylipäänsä soveltaa neuvottelukunnan menettelyohjetta hyvän tieteellisen käytännön loukkauksista (vääristelyepäily), yhdessä katsottiin, että ilmoituksessa ei ollut riittävästi yksilöity, millaisesta hyvän tieteellisen käytännön loukkauksesta oli kyse, yhdessä ei todettu epäilyssä ilmenneen uutta aiemmin käsiteltyyn vääristelyepäilyyn, ja yhdessä katsottiin, ettei näyttöä muusta kuin tieteellisestä arvioinnista löytynyt. Yhdessä tapauksessa katsottiin epäily plagioinnin sijaan piittaamattomuudeksi hyvästä tieteellisestä käytännöstä ja yhdessä katsottiin, että tutkimuksessa paikoin esiintynyttä huolimattomuutta ja hyvän tieteellisen käytännön vastaisuutta ei ollut pidettävä piittaamattomuutena hyvästä tieteellisestä käytännöstä tai vilppinä tieteellisessä toiminnassa. Yhdessä tapauksessa päädyttiin siihen, että vaikka yksi viittaustavassa ollut virheellisyys sinänsä muodostikin poikkeuksen hyvästä tieteellisestä käytännöstä, ei tuo moite aiheuttanut toimenpiteitä, koska kyse ei ollut vilpistä eikä piittaamattomuudesta. Yhdessä tapauksessa vilppiin syyllystynyt jatko-opiskelija oli erotettu yliopiston hallituksen päätöksellä yliopistosta vuoden määräajaksi.

Tapauksia, joissa paikallistason menettelyyn tai sen tulokseen oltiin tyytymättömiä ja pyydettiin lausuntoa tutkimuseettiseltä neuvottelukunnalta, käsiteltiin vuonna 2008 yhteensä kaksi:

- yksi epäily koski luvaton lainaamista: neuvottelukunta totesi epäilyn syyllystyneen plagiointiin verrattavaan rikkeeseen, mutta julkaisutoimikunnan myötävaikuttaneen hyvän tieteellisen käytännön loukkaukseen siinä määrin, että tekijän rike luokiteltiin tutkimusorganisaation ratkaisua myötäillen piittaamattomuudeksi hyvästä tieteellisestä käytännöstä,

- yksi epäily koski vääristelyä: neuvottelukunta totesi, että haastatteluun perustuvan tiedotteen arviointi ei kuulu hyvää tieteellistä käytäntöä ja sen loukkauksia koskevan menettelyohjeen piiriin, varsinkin, jos haastateltavalle ei ole annettu mahdollisuutta tarkistaa tiedotteen sisältöä. Haastattelun aikana tutkija on velvollinen noudattamaan hyvää tieteellistä käytäntöä, mutta neuvottelukunta ei löytänyt viitteitä haastattelun yhteydessä tehdyistä laiminlyönneistä.

Lisäksi neuvottelukunnan puheenjohtaja, monet jäsenet ja pääsihteeri antoivat neuvontaa hyvän tieteellisen käytännön sisällöstä ja hyvän tieteellisen käytännön loukkausten selvittämismekanismeista eri tahoille.

Aloitteet, julkaisu- ja tiedotustoiminta

Tutkimuseettinen neuvottelukunta ylläpitää aktiivista tiedotustoimintaa verkkosivujen, niillä julkaistujen seminaariesitelmien sekä jäsenien ja pääsihteerin julkaisemien artikkelien kautta.

Neuvottelukunta perusti tieteellisiltä seuroilta saamiensa jäsenehdotusten pohjalta 1.11.2007 humanististen ja yhteiskuntatieteellisten tieteenalojen etiikkaa pohtivan työryhmän (ns. HYMY II -työryhmä), joka jatkoi vuosina 2002–2006 toimineen ns. HYMY I -työryhmän pohdintoja ihmistieteiden etiikasta ja humanistis-yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen ennakoivalvonnasta. Työryhmä sai työnsä valmiiksi vuoden lopussa ja luovutti mietintönsä tutkimuseettiselle neuvottelukunnalle.

Työryhmä kokoontui vuonna 2008 yhteensä yhdeksän kertaa ja järjesti kolme seminaaria (ks. Ennaltaehkäisevä toiminta ja koulutus). Työryhmä ylläpiti erityisen aktiivista tiedotustoimintaa neuvottelukunnan verkkosivuille sijoitettujen kokouspöytäkirjojen, muun taustamateriaalin, seminaariesitelmien sekä jäsenten julkaisemien artikkeleiden kautta.

Neuvottelukunnan jäsenten ja pääsihteerin kirjoittamat artikkelit ja muut julkaisut:

- K. Eriksson – H. Leino-Kilpi ja K. Vehviläinen-Julkunen: Hoitotiede ja tiede-etiikka, Hoitotiede-lehti, joulukuu 2008.
- Arja Kuula: Tarvitaanko tutkimuseetiikan tarkistusta?, Sosiologia 2008, s. 135-143.
- Arja Kuula: Un nouveau regard sur l'éthique, ilmestyy teoksessa M. Dargentas – M. Brugidou – D. Le Roux – A.C. Salomon (Eds.), L'analyse seondaire en recherche qualitative: une nouvelle pratique en sciences humaines et sociales, Paris: Lavoisier, 2008.
- Sinimaaria Ranki: Eettisyys tutkimustoiminnan prosessissa, KeVer-verkkolehti, Vol. 7, No. 4 (2008).
- Liisa Nieminen: Laitoshoidossa oleviin vanhuksiin kohdistuvat perusoikeuksien rajoitukset, Lakimies 2008, s. 871-893.

- Liisa Nieminen: Lapset tutkimuskohteena: Kuka päättää lapsen osallistumisesta tutkimukseen?, ilmestyy Lakimies-lehdessä 2009.
- Liisa Nieminen: Kirja-arvostelu: Henrika Clarkeburn ja Arto Mustajoki, Tutkijan arkipäivän etiikka, ilmestyy Lakimies-lehdessä 2009.

Annetut asiantuntijalausunnat, kansainvälinen toiminta ja muu yhteistyö

Tutkimuseettinen neuvottelukunta antoi vuonna 2008 kaksi asiantuntijalausuntoa:

- Lausunto Suomen lääkäriilitolle luonnoksesta Helsingin julistuksen päivittämiseksi (4.2.2008)
- Lausunto ulkoasiainministeriölle biolääketiedesopimuksen ratifiointia koskevasta hallituksen esitysluonnoksesta (7.4.2008).

Kansainvälisiä kokouksia, joihin puheenjohtaja, jäsenet tai pääsihteeri osallistuivat:

- Pääsihteeri Salla Lötjönen: Pohjoismaisen bioetiikkakomitean uuden ja vanhan kokoonpanon kokoontuminen, Tukholma, 30.1.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: International Stem Cell Forum, Ethics Working Party, San Francisco, USA, 25.-27.2.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: First Network of European Research Integrity Structures –kokous, Lontoo, 11.3.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: Office of Research Integrity: First Biennial ORI Conference on Responsible Conduct of Research (CRC) Education, Instruction and Training, 17.–19.4.2008, St. Louis, USA Washington University,
- Johtaja Paavo Löppönen: OECD Global Science Forum: Co-ordinating Committee for Facilitating International Research Misconduct Investigations, 2nd meeting, OECD Headquarters, Paris, 21.–22.4.2008.
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: EU-rahoitteisen ADIT-projektin eettisen toimikunnan kokous, Bath, Iso-Britannia, 18.–21.5.2008,
- Puheenjohtaja Eero Vuorio: From Principles to Practice: How European Research organizations implement research integrity guidelines?, Madrid 17.-18.11.2008.
- Euroopan tutkimusetiikkatoimistojen edustajien Lontoossa 11.3.2008 pitämässä kokouksessa sovittiin Ison-Britannian ehdotuksesta tehtävän EU-rahoitushakemuksen yksityiskohdista. Hankkeelle ei kuitenkaan saatu rahoitusta.

Neuvottelukunta raportoi Suomen Akatemian ohella tutkimusetiikasta Euroopan tiedesäätiön laatimaan kansainväliseen selvitykseen, jonka tarkoituksena oli kerätä ja vertailla tietoa tutkimusetiikkaan liittyvistä toimijoista ja menettelytavoista kansainvälisen yhteistoiminnan hel-

pottamiseksi. Selvitys julkaistiin toukokuussa 2008.

Neuvottelukunnan toimintaan on käynyt tutustumassa lukuisia vierailijoita eri yliopistoista, syksyllä 2008 muun muassa Etelä-Koreasta, Japanista ja Kiinasta.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on neuvotellut Suomen Akatemian kanssa erityisesti neuvottelukunnan aktiivisesta roolista ansio- ja julkaisuluetteloiden mallin yhdenmukaistamisessa.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta on jatkanut yhteistyötä muiden kansallisten eettisten neuvottelukuntien (ETENE, TUKIJA, BTNK, GTLK ja KYTÖ) kanssa vuonna 2008. Neuvottelukunnat osallistuivat Turun tiedemessuille 3. lokakuuta 2008 yhteisellä ohjelmalla, jonka teemana oli ”Kudoksenäytteet ja yksityisyys”. Neuvottelukunnilla oli myös yhteinen esittelypiste tiedonjulistamisen neuvottelukunnan esittelypisteen yhteydessä. Lisäksi neuvottelukunnat valmistelivat ohjelmaa tammikuussa 2009 järjestettävälle Tieteen päiville.

Vuonna 2007 aloitetut neuvottelut UNESCO:n ja ulkoministeriön kanssa afrikkalaisen (Suomen yhteistyökumppaniksi ehdittiin sopia Malawi) neuvottelukuntaharjoittelun järjestämiseksi vuodelle 2008 jouduttiin kuitenkin jäädyttämään siihen asti, kunnes virallinen yhteistyösopimus Malawin ja UNESCO:n välillä on tehty.

Henkilöstö ja talous

Tutkimuseettisellä neuvottelukunnalla oli vuonna 2008 yksi päätoiminen työntekijä, pääsihteeri. Pääsihteerinä toimi Salla Lötjönen 1.1.2008–14.6.2008 ja Liisa Nieminen 1.8.2008 alkaen. Yhdessä tiedonjulkistamisen neuvottelukunnan kanssa palkattuna avustajana toimi Terhi Tarkiainen 7.1.2008 alkaen. Lisäksi neuvottelukunnalla oli käytettävissä Tieteellisten seurain valtuuskunnan tarjoamat puhelinvaihte-, tietotekniikka- ja vahtimestaripalvelut.

Opetusministeriö oli osoittanut tutkimuseettiselle neuvottelukunnalle vuonna 2008 yhteensä 33 400 €, joista 18 400 € oli osoitettu toimintamenoihin ja 15 000 € neuvottelukunnan julkaisu- ja seminaarikuluihin. Yllämainittuja varoja hallinnoi opetusministeriö. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan pääsihteerin ja toimistosihteerin palkkaus- ja toimiston ylläpitovaroja 75 182,00 € hallinnoi Tieteellisten seurain valtuuskunta.

Liite 1:

Luettelo muista kuin neuvottelukunnan omista tutkimusetiikkaa koskevista seminaari- ja koulutustilaisuuksista, joissa tutkimuseettisen neuvottelukunnan puheenjohtaja, jäsenet tai pääsihteeri ovat esiintyneet vuonna 2008

- Varapuheenjohtaja Riitta Keiski, luento Oulun yliopiston teknillisen tiedekunnan jatko-opintokursilla How to Get a PhD? - Methods and Practical Hints aiheista 'Research Ethics' ja 'Good Practices in Researcher Education', 8.1.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: Tutkimuseettisen neuvottelukunnan HYMY-työryhmä ja ennakoarvioinnin kansainväliset mallit” ja keskustelu väitöskirjatekijöiden töihin liittyvistä kysymyksistä, Oulun yliopiston humanistinen tiedekunta, kulttuurin ja vuorovaikutuksen tutkijakoulun etiikkapäivä, 25.1.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: Tutkimusetiikka, hyvä tieteellinen käytäntö ja vilppi, Oulun yliopistollisen sairaalan synnytysosaston ja sikiötutkimusyksikön viikkopalaveri, 13.2.2008,
- Jäsen Ari Salminen, luento tohtorikoulutettaville tutkimuksen etiikasta, Vaasan yliopiston tohtori-foorumi, 19.2.2008.
- Jäsen Paavo Löppönen, esitelmä kansainvälisille Marie Curie – unitutkimusopiskelijoille, Helsingin yliopisto, 12.–14.3.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: Ethics and integrity in scientific research, farmakologian keskiviikkoseminaarisarja, Biomedicum, Helsinki, 19.3.2008,
- Jäsen Arja Kuula: Laadullisen aineiston arkistoinnin etiikka, Käyttätymistieteellisen tiedekunnan tutkijaseminaari, Helsingin yliopisto, 10.4.2008,
- Puheenjohtaja Eero Vuorio: Fostering good scientific practice, Forskningsetiskt seminarium i Åbo Akademi, 17.4.2008,
- Jäsen Sinimaaria Ranki: Good scientific practice and misconduct of research, Seminaari HEBIOT, MBIOT ja MScPPs Master –opiskelijoille, Viikki, Helsinki, 17.4.2008,
- HYMY II – työryhmän puheenjohtaja Arja Kuula: esitelmointi sairaanhoitopiirien eettisten toimikuntien seminaarissa 13.–14.5.2008, Biomedicum, Helsinki,
- Puheenjohtaja Eero Vuorio: esitelmointi Tampereen biolääketieteen ja bioteknologian tutkijakoulun järjestämässä TGSBB-retriitissä, Seili, 14.-16.5.2008,
- Jäsen Arja Kuula: esitelmointi Kunnallistieteen yhdistyksen kuntatutkijaseminaarissa, Tampereen yliopisto, 23.5.2008,
- Pääsihteeri Salla Lötjönen: TENK, tutkimusetiikka ja oikeustiede ja keskustelu väitöskirjatekijöiden kanssa, Oikeus muuttuvassa maailmassa – tutkijakoulun tutkimusetiikkapäivä, Helsingin yliopiston oikeustieteellinen tiedekunta, 27.5.2008,
- Puheenjohtaja Eero Vuorio: Ethical framework for biomedical research, National Graduate School of Musculoskeletal Disorders and Biomaterials (TBGS) –tutkijakoulun vuositapaaminen, 5.6.2008,
- Jäsen Arja Kuula: Tutkimusetiikan peruskysymyksiä. Luento Ikääntyminen, hyvinvointi ja teknologia – tutkijakoulun kesäkoulussa, Jyväskylän yliopisto, 27.8.2008,
- Jäsen Ari Salminen, luento opetuksen ja tutkimuksen etiikasta osana yliopiston eettisiä ohjeita, Julkisjohtamisen syventävät opinnot, Vaasan yliopisto, 22.9.2008,
- Jäsen Ari Salminen, alustus opetuksen ja tutkimuksen etiikasta, Vaasan yliopiston ensimmäisen vuosikurssin opiskelijat, Vaasan yliopisto, 24.9.2008.
- Jäsen Arja Kuula: esitelmä Kansallisarkiston arkistoeettisessä iltapäivässä, 13.10.2008,
- Puheenjohtaja Eero Vuorio: Tutkimusetiikka – tutkijoiden omat pelisäännöt, Itämeri-tutkijakoulun etiikkailtapäivä, Turun yliopisto, 22.10.2008,
- Jäsen Arja Kuula: Lapsi tutkimuskohteena – eettinen ennakoarviointi ja aineistojen arkistoinnin etiikka, Tampereen yliopisto, 31.10.2008,
- Jäsen Arja Kuula: Eettiset kysymykset opinnäytteessä. Luento terveystieteen maisteriopiskelijoille, Tampereen yliopisto, 5.11.2008.
- Pääsihteeri Liisa Nieminen: alustus tutkimusetiikasta ammattikorkeakoulujen toimijoille, Mikkeli, 7.11.2008,
- Jäsen Arja Kuula: Tutkimusaineistojen etiikka. Esitelmä Tutkimusaineistoprojektien mallinusseseминаarissa, Helsingin yliopisto, 27.11.2008,
- Jäsen Arja Kuula: Qualitative research and the ethics of data archiving. Esitelmä Oral History and Ethics -symposiumissa, Helsinki, 4.12.2008.

Tutkimuseettinen neuvottelukunta
Hallituskatu 2B
00170 HELSINKI

puh. (09) 2286 9234
www.tenk.fi